

Lapin  
ELY-keskus  
PL 8060  
96101 Rovaniemi

Hakijan nimi ja osoite  
Lapin Ammattikorkeakoulu  
Jokiväylä 11 C  
96300 Rovaniemi  
Y-tunnus 2528792-5

**PÄÄTÖS**  
tuesta kehittämishankkeeseen

Tukipäätöksenpäivämäärä  
25.4.2016  
Hankenumero 16742

Asia	<b>Päätös tuesta kehittämishankkeeseen</b>
Vireille tulo	Tukihakemus on tullut vireille 30.10.2015
Hankkeen nimi	Eläinten hyvinvointi matkailupalveluissa
Ohjelma	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020
Ohjelman toimenpide	1 Koulutus ja tiedonvälitys
Ohjelman alatoimenpide	1.2 Tiedonvälitys ja esittelytoimet
Hankkeen luonne	Paikallinen/alueellinen
Ohjausryhmä	Hankkeelle on asetettu ohjausryhmä

## **ELINKEINO-, LIIKENNE JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU**

Tukea myönnetään 358 444,00 euroa (Euroopan unionin osuus + valtion osuus).

Myönnettävä tuki ja muu julkinen rahoitus yhteensä on 100 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Tuen määrää (EU+valtio) laskettaessa on huomioitu muu julkinen rahoitus.

Tuki myönnetään hakemuksen mukaisesti.

Tuki myönnetään vuoden 2016 talousarvion myöntämisvaltuuskiintiöstä momentilta 30.10.64 EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen ja valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä.

## Kuvaus hankkeesta

Hankkeen tavoitteena on varmistaa eläinten hyvinvoinnin toteutumista matkailupalveluiden toiminnassa. Lisäksi hankkeen tavoitteena on lisätä matkailuyrittäjien mahdollisuuksia hyödyntää eläinten oikeaa kohtelua ja hyvinvointia markkinoinnissa ja yrityksen kilpailukeinona. Hankkeessa toteutettavan tiedottamistoimien kautta on tavoitteena vaikuttaa eläinten hyvinvointiin, kuluttajien kysyntään sekä yrittäjien toimintatapoihin. Näin tuetaan sekä yksittäisten yritysten, että Lapissa tapahtuvan matkailutoiminnan vastuullisuutta laajemminkin. Eläimet ovat keskeisessä asemassa lukuisten matkailupalveluiden tuottamisessa. Eläinten hyvinvoinnin ylläpito ja hyvät käsittelytavat mahdollistavat eläinten suoriutumisen työtehtävistään sekä ehkäisevät mahdollisia vaaratilanteiden syntymistä. Eläinten hyvinvoinnin tulee näkyä myös matkailijalle, sillä eläimillä, kuten poroilla ja valjakkokoirilla, on suuri merkitys Lapille myös imagoiteijänä. Hyvinvoivat ja porot, koiravaljakot sekä hevoset varjelevat Lapin matkailuimagoa. Hankkeen tuloksena tuotetaan tiedotus- ja ohjeistusmateriaalia eläinten pidosta, ruokinnasta, hoidosta ja käsittelystä työkäyttöön liittyen. Matkailupalveluissa käytettäviin eläimiin ja niiden hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyvien käytäntöjen kartoituksen pohjalta tuotetaan tietoa. Tietoa välitetään kirjallisessa muodossa mm. artikkeleiden ja julkaisujen kautta, sähköisesti tietoa siirretään videoiden muodossa sekä ohjeistusmateriaalin e-versioiden kautta. Matkailussa käytettävien eläinten hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyviä oikeita toimintatapoja siirretään konkreettisesti tiedotus- ja sparraustilaisuuksissa, joissa käsitellään työeläinten ruokintaa ja käsittelyä sekä eläinten hyvinvoinnin hyödyntämistä yrityksen liiketoiminnassa.

## Perustelut

Hanke on Manner-Suomen maaseutuohjelman 2014 - 2020 mukainen yleishyödyllinen kehittämissuunnitelma, joka toteuttaa Lapin alueellista maaseudun kehittämissuunnitelmaa 2014 - 2020.

Hanke on käsitelty yhteensovittavasti Lapin ELY-keskuksen hankeryhmässä 20.1.2016 sekä Lapin maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön työryhmässä 19.1.2016.

Hanke edistää hyvin ohjelman ja alueellisen suunnitelman toteutumista. Hankesuunnitelma on hyvä: tavoitteet, menetelmät, kohderyhmä ja sen tarpeet on selkeästi analysoitu ja suunnitellut toimet ovat johdonmukaisia

Hanke sai pisteytyksessä 2,3 pistettä.

Hankkeelle on asetettu ohjausryhmä: Lapin ammattikorkeakoulun edustaja / Sanna Vinblad, projektityöntekijä , Lapin yliopiston edustaja / Jarno Valkonen, professori , Lapin yliopisto – Arktinen keskus / Joonas Vola, tutkija , Hevosalan yrittäjät/Päivi Hiukka, Polar Light Tours Oy , Koiravaljakko yrittäjä/ Pasi Ikonen, Cape Lapland & Hetta Huskies , Porotilayrittäjä/ Miia Merku, Arctic Reindeer Oy , Valvontaeläinlääkäri / Raisa Kiimamaa, Anna-Kaisa Teurajärvi, Lapin ELY-keskus.

Lapin ELY-keskuksen aluekehitystyöryhmän kokouksessa 21.4.2016 päätettiin, että Risto Mäkikyry Tekesistä osallistuu hankkeen ohjausryhmän kokouksiin tarvittaessa, lisäksi hänelle on toimitettava hankkeen raportit.

Ohjausryhmän kokouksiin voidaan kutsua myös muita asiantuntijajäseniä tarvittaessa.

## **Päätöksen erityisehdot**

Jos kehittämishankkeen lopputulos on sellainen, että siihen syntyy tekijänoikeus tai se täyttää patentin tai muun aineettoman oikeuden suojan saamisen edellytykset, tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei aineetonta oikeutta suojata eikä tekijänoikeuden tai muun aineettoman oikeuden siirtoa tuen saajalta yrityksen tai yritysten yksin tai pääasiassa hyödynnettäväksi sallita.

Kehittämishankkeen pääasiallisena tavoitteena ei saa olla tavanomaisten yrityksen kehittämiseen tai tuotekehitykseen liittyvien kustannusten poistaminen, eikä tuen avulla tule kehittää hyödykettä tai palvelua, joka on välittömästi tai vähäisin lisätoimin yrityksen tai tietyn yritysryhmän hyödynnettävissä korvauksetta tai käypää korvausta alemmalla hinnalla. (HankeVNA 1174/2014 8§)

Jollei jäljempänä toisin säädetä, kehittämishanketukea voidaan myöntää seuraaviin hankkeesta aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin:

1) palkkaus- ja palkkiokustannukset ja niihin liittyvät lakisääteiset kustannukset lukuun ottamatta luontaisetuina suoritettavia kustannuksia;

2) matkakustannukset;

3) ostopalveluiden hankintakustannukset;

4) vuokratkustannukset; ja

5) muut kehittämishankkeen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset mukaan lukien pienhankinnat ja kohtuulliset tarjoilukustannukset hankesuunnitelman mukaisissa kokous-, koulutus- ja tiedotustilaisuuksissa. (HankeVNA 1174/2014 7§)

Tuen myöntäjän on varmistettava hankkeen kokonaiskustannusarvion kohtuullisuus tukea myönnettäessä siltä osin kuin se on mahdollista. Kustannusten kohtuullisuudesta on kuitenkin varmistuttava kaikilta osin viimeistään ennen tuen maksamista.

Jos hankintaan ei sovelleta julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007), kustannusten kohtuullisuuden arvioinnissa voidaan käyttää viitekustannuksia. Jos viitekustannuksia ei ole käytettävissä, tuen hakijan tulee toimittaa yli 2 500 euron suuruisissa hankinnoissa selvitys tavanomaisesta hintatasosta, riittävä määrä tarjouksia tai muu selvitys, jonka perusteella kustannusten kohtuullisuus on mahdollista arvioida. Tavanomaisella hintatasolla tarkoitetaan tavarantoimittajien yleisesti käyttämiä hintoja.

Jos 2 momentissa tarkoitettuja menettelytapoja kustannusten kohtuullisuuden arvioimiseksi ei ole voitu käyttää, tuen myöntäjän on muulla tavoin varmistettava kustannusten kohtuullisuus. (HankeVNA 1174/2014 28§)

Hankkeessa voidaan prosenttimääräisinä välillisinä kustannuksina hyväksyä 24 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä palkkakustannuksista. Jos hankkeessa on sen sisällöstä johtuen erityisen korkeat matkakulut, voidaan prosenttimääräisinä välillisinä kustannuksina hyväksyä 15 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä palkkakustannuksista.

Prosenttimääräisinä korvattaviin välillisiin kustannuksiin sisältyvät toimistokustannukset, hankehenkilöstön matkakustannukset, hankehenkilöstön osallistumismaksut koulutuksiin ja seminaareihin, hankehenkilöstön työterveyskustannukset, hankehenkilöstön käyttöön varatuista toimitiloista ja koneista sekä laitteista aiheutuvat kustannukset ja tarjoilukustannukset. Edellä 1 momentissa tarkoitettussa

hankkeessa, jossa välillisinä kustannuksina voidaan hyväksyä 15 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä palkkakustannuksista, prosenttimääräisinä korvattaviin välillisiin kustannuksiin eivät kuitenkaan sisälly hankehenkilöstön matkakustannukset. (HankeVNA 1174/2014 25§)

### **Valintamenettely**

Hanke on osallistunut 31.10.2015 päättyneelle valintajaksolle ja saanut pisteytyksessä 2.3/3 pistettä.

### **Toteutusaika**

Hankkeen toteutusaika on 1.1.2016- 31.12.2017.

### **Hankkeen kustannusmalli**

Hankkeen kustannukset hyväksytään alla olevan mallin mukaisesti.

*Laskennalliset yleiskulut 24 % (flat rate)*

Hankkeessa hyväksytään välillisinä kustannuksina 24 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä palkkakustannuksista. Välillisiin kustannuksiin sisältyvät toimistokustannukset, hankehenkilöstön matkakustannukset, hankehenkilöstön osallistumismaksut koulutuksiin ja seminaareihin, hankehenkilöstön työterveyskustannukset, hankehenkilöstön käyttöön varatuista toimitiloista ja koneista sekä laitteista aiheutuvat kustannukset ja tarjoilukustannukset sekä ohjausryhmän kustannukset. Muut hankkeen hyväksyttävät kustannukset korvataan tosiasiallisesti aiheutuneisiin ja maksettuihin tukikelpoisiin kustannuksiin perustuen.

### **Hankkeen hyväksytyt kustannusarvio**

Alla on esitetty hankkeen hyväksytyt kustannusarvio.

*Laskennalliset yleiskulut 24 % (flat rate)*

	Hakemuksessa esitetyt kustannukset	Hyväksytyt kustannukset
Palkat	235 600,00 €	235 600,00 €
Palkkiot		
Vuokrat		
Ostopalvelut	54 300,00 €	54 300,00 €
Muut välittömät kulut	12 000,00 €	12 000,00 €
Laskennalliset yleiskulut	56 544,00 €	56 544,00 €
Vastikkeeton työ		
<b>Kustannukset yhteensä</b>	<b>358 444,00 €</b>	<b>358 444,00 €</b>
Hankkeen tulot (vähennetään)		
<b>Kustannusarvio yhteensä (ilman tuloja)</b>	<b>358 444,00 €</b>	<b>358 444,00 €</b>

Jos hanke toteutuu hyväksytyjä kustannuksia pienempänä, tukea maksetaan tukiprosentin mukainen määrä toteutuneista kustannuksista.

Tuensaajan kustannukset hyväksytään arvonlisävero sisältyen. Jos hanke sisältää tuensiirtoa, on erittely tuensiirron saajien arvonlisäveron sisällyttämisestä kustannuksiin esitetty kohdassa "Tuen siirtäminen".

Kustannukset on arvioitu kohtuullisiksi myöntöpäätöstä tehtäessä.

### **Hankkeen hyväksytty rahoitussuunnitelma**

Hankkeen hyväksytty rahoitus on yhteensä 358444 euroa alla esitetyn rahoitussuunnitelman mukaisesti.

	Haettu rahoitus	Hyväksytty rahoitus
a. ELY-keskuksen myöntämä tuki	358 444,00 €	358 444,00 €
EU-osuus		150 546,48 €
Valtion osuus		207 897,52 €
b. Muut julkiset rahoituslähteet, yht.	0,00 €	0,00 €
Kuntaraha Leader-ryhmältä		
Kunnan suora rahoitus hankkeeseen		
Muu julkinen rahoitus		
c. Julkinen yhteensä (a+b)	358 444,00 €	358 444,00 €
d. Yksityinen rahoitus yhteensä	0,00 €	0,00 €
Rahallinen osuus		
Vastikkeeton työ		
e. Rahoitussuunnitelma yhteensä (c+d)	358 444,00 €	358 444,00 €
f. Hankkeen tulot (lisätään)		
<b>Kokonaisrahoitus (e+f)</b>	<b>358 444,00 €</b>	<b>358 444,00 €</b>

Poikkeamat hyväksytyn rahoitussuunnitelman toteutumisessa vaikuttavat maksettavan tuen määrään.

Jos hankkeen tukikelpoisten kustannusten määrä hankkeen koko ajalta on enintään 50 000 €, ei tuloja tarvitse ilmoittaa tukea.

### Tuen siirtäminen

Tukipäätökseen sisältyy maaseudun kehittämislain (28/2014) 15 §:n mukainen tuen siirtäminen. Tukea siirretään käytettäväksi tuettavan hankkeen toteuttamista varten seuraavasti:

Siirron saajan nimi	Tuen siirron saajan osuus kustannuksista	Sopimuspäivämäärä	Alv:n sisältyminen (kyllä/ei)	Yrityksen Y-tunnus, ry-tunnus
<i>Lapin yliopisto</i>	166 160,00	29.10.2015	kyllä	02092800-5
Siirron saajan nimi	osuus kustannuksista	Kirjoita päivämäärä napsauttamalla tätä.	Valitse	Y-tunnus
Siirron saajan nimi	osuus kustannuksista	Kirjoita päivämäärä napsauttamalla tätä.	Valitse	Y-tunnus


## **Päätöksen tiedoksisaanti**

Hakijan katsotaan saaneen päätös tiedoksi seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi, jollei muuta osoiteta. Tämän päätöksen antopäivämäärä on myös päätöksen postituspäivä. Tämän päätöksen vastaanottajan on viipymättä ilmoitettava päätöksestä muille asianosaisille hallintolain (434/2003) 56 §:n 2 momentin mukaisesti saman lain 68 §:ssä säädetyllä vahingonkorvausvastuulla.

## **Muutoksenhaku**

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätöksen liitteenä on valitusosoitus.

## **Päätöksen ratkaisija**

  
Hannu Linjakumpu  
yksikön päällikkö

## **Esittelijä**

  
Anna-Kaisa Teurajärvi  
rahoitusasiantuntija

Päätöksestä lisätietoja antaa päätöksen esittelijä.  
Sähköposti: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Maksutta hakijalle

## **LIITTEET**

Valitusosoitus Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen

## **PÄÄTÖKSEN EHDOT**

### ***Hankkeen toteuttaminen***

Hanke on toteutettava tällä päätöksellä hyväksytyin suunnitelman, kustannusarvion ja rahoitus-suunnitelman mukaisesti.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tuen kohteena olevaa toimintaa ole aloitettu, ennen kuin tukihakemus on tullut vireille.

Kehittämishanke katsotaan aloitetuksi, kun hankkeen toteuttaja allekirjoittaa hankkeen toteuttamiseen liittyvän sopimuksen, jota ei voida peruuttaa, tekee hankkeen toteuttamista koskevan hankinta- tai muun sopimuksen, sopimusta solmimatta maksaa hankkeeseen liittyvän kustannuksen taikka solmii palvelusopimuksen.

Aloittamisena ei kuitenkaan pidetä kansainvälisen, valtakunnallisen tai alueiden välisen hankkeen toteuttamisessa tarvittavaa yhteistyötä, suunnitteluun liittyviä yleiskuluja taikka kehittämistukilain 15 §:ssä säädettyä tuen siirtämistä koskevan sopimuksen tekemistä.

Investoinnin aloittamiseksi katsotaan rakennustöiden alkaminen, hankinnan toimitus, hankinnan maksaminen tai muun sitoumuksen tekeminen, joka tekee investoinnista peruuttamattoman.

Investointia ei kuitenkaan katsota aloitetuksi, jos tuettava investointi sisältää useita hankintoja ja hankinnan arvo on vähäinen suhteessa investoinnin hyväksyttävään kokonaiskustannukseen.

### ***Hankkeen toteutusaika***

Hankkeen kesto voi olla enintään kolme vuotta tai erityisestä syystä enintään viisi vuotta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pidentää hankkeen toteutusaikaa hakemuksesta, joka on tehty ennen toteutusajan päättymistä. Toteutusajan pidentämiselle tulee olla hyväksyttävä syy, joka ei ole ollut tiedossa toteutusajasta päätettäessä. Toteutusaika voidaan jättää pidentämättä, jos varoja, joista tuki on myönnetty, tai muitakaan varoja ei ole käytettävissä tuen maksuun hyväksytyin toteutusajan jälkeen. Toteutusaikaa voidaan pidentää kahdesti enintään vuodeksi kerrallaan. Kehittämishankkeen toteutusaika voi kuitenkin kokonaisuudessaan olla enintään kuusi vuotta.

### ***Tukikelpoiset kustannukset***

Kehittämishankkeen hyväksyttäviä kustannuksia ovat kehittämishankkeesta aiheutuvat välttämättömät kustannukset, jotka ELY-keskus on hyväksynyt. Tukea voidaan myöntää seuraaviin hankkeesta aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin:

- 1) palkkaus- ja palkkiokustannukset ja niihin liittyvät lakisääteiset kustannukset lukuun ottamatta luontaisetuna suoritettavia kustannuksia;
- 2) matkakustannukset;
- 3) ostopalveluiden hankintakustannukset;
- 4) vuokratkustannukset; ja
- 5) muut kehittämishankkeen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset mukaan lukien pienhankinnat ja kohtuulliset tarjoilukustannukset hankesuunnitelman mukaisissa kokous-, koulutus- ja tiedotustilaisuuksissa.



Koulutusta antavien henkilöiden koulutustoimenpiteessä välttämättömästä lisäkoulutuksesta aiheutuvat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset, jotka liittyvät tuettavaan koulutukseen, ovat tukikelpoisia.

Yhteistyöhankkeessa ovat lisäksi tukikelpoisia tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset, jotka liittyvät kansainväliseen yhteistyöhön ja aiheutuvat ulkopuolisten asiantuntijoiden kutsumisesta suomalaisen osapuolen järjestämiin tilaisuuksiin sekä kustannukset, jotka liittyvät hankkeeseen sisältyvän kansainvälisen yhteistyön koordinointiin muussa valtiossa toimivan yhteistyökumppanin kanssa. Sekä kustannukset, jotka liittyvät:

- 1) liittyvät menekinedistämistöimiin, jotka koskevat lyhyitä toimitusketjuja, paikallisten markkinoiden kehittämistä tai maaseutumatkailua; tai
- 2) aiheutuvat lyhytkestoisesta yrityskohtaisesta elinkeinotoiminnan arvioinnista tai testauksesta.

Investointihankkeen hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeesta aiheutuvat välttämättömät kustannukset, jotka ELY-keskus on hyväksynyt. Tukea voidaan myöntää seuraaviin hankkeesta aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin:

- 1) rakennuksen hankkimisesta ja rakennuksen, rakennelman tai rakenteen rakentamisessa, korjaamisessa tai laajentamisessa tarvittavien aineiden ja tarvikkeiden hankkimisesta, rakennuksiin tai rakenteisiin kiinteästi liittyvien laitteiden hankkimisesta, suunnittelusta, työpalkoista ja urakoinnista;
- 2) rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta siltä osin kuin maan osuus ei ylitä kymmentä prosenttia koko kiinteistön hankinnan tukikelpoisista kustannuksista;
- 3) koneiden, laitteiden ja välineiden hankinnasta;
- 4) pienimuotoisen, paikallisen vesihuoltotoimenpiteen suunnittelusta ja toteuttamisesta siten kuin vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) 7 §:ssä säädetään;
- 5) pienimuotoisen tietoliikenneverkon ja vastaavan verkon suunnittelusta ja rakentamisesta ja laitehankinnoista sekä verkon rakentamiseksi ja käyttämiseksi välttämättömien käyttöoikeuksien hankinnasta;
- 6) viranomaisluvista, rekisteröintimaksuista ja muista vastaavista kuluista;
- 7) palo- ja talkoovakuutusmaksuista, jotka kohdistuvat hankkeen toteutusaikaan.

Tukea voidaan lisäksi myöntää maaseutuasetuksen 45 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin yleiskuluihin sekä d alakohdassa tarkoitettuihin tietokoneohjelmistojen hankkimisesta tai kehittämisestä ja patenttien, käyttöilupien, tekijänoikeuksien sekä tavaramerkkien hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Tukea voidaan myöntää vain uusien 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja välineiden hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Yleishyödyllisessä investoinnissa ja yleishyödyllisessä kehittämishankkeessa yksityisenä rahoituksena voidaan tukipäätöksellä hyväksyä sellainen vastikkeetta hankkeen hyväksi tehty työ, joka on hankkeen toteuttamiseksi tarpeellista. Yksityisestä rahoituksesta enintään 100 prosenttia voi olla vastikkeetta tehtyä työtä.

Vastikkeettoman työn tekijäksi hyväksytään vähintään 15 vuotta täyttänyt henkilö. Vastikkeettoman työn arvona pidetään 15 euroa tunnilta työn tekijää kohden. Jos vastikkeeton työ tehdään

käyttäen traktoria tai muuta vastaavaa työkonetta, työkoneen käyttämisen arvoksi luetaan lisäksi 30 euroa tunnilta.

#### ***Aloitettun hankkeen muuttaminen***

Jos tuen saaja hankkeen aloittamisen jälkeen poikkeaa merkittävästi tuen myöntämistä koskevalla päätöksellä hyväksytystä suunnitelmasta, voidaan suunnitelmasta poiketen toteutettavan hankkeen kustannukset hyväksyä tukikelpoisiksi vain, jos muutosta koskeva hakemus on toimitettu ennen kuin muutoksesta aiheutuvat kustannukset syntyvät. Muutosta koskeva hakemus toimitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tai toimintaryhmälle, jos tuki rahoitetaan toimintaryhmän rahoituskiintiöstä.

Hankkeen toteutusaikaa voidaan pidentää, jos pidentämiselle on hyväksyttävä syy, joka ei ollut ennakoitavissa, ja toteutusajan pidentäminen on hankkeen toteutumisen kannalta välttämätöntä.

Hankesuunnitelman muuttamisella ei saa lisätä hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia muusta kuin erityisen perustellusta syystä. Jos kehittämishankkeeseen saadaan tukipäätöksestä poikkeavaa muuta julkista rahoitusta tai hankkeen yksityinen rahoitus toteutuu tukipäätöksestä poikkeavalla tavalla, tukipäätökseen on tehtävä hankkeen rahoitusta koskeva muutos.

#### ***Kustannusten kohdentaminen***

Hankkeen kustannuksiksi voidaan hyväksyä sellainen osuus hakijan toiminnan kustannuksista, joka tosiasiallisesti aiheutuu hankkeen toteuttamisesta.

Kun hankkeelle myönnetään tukea todellisten hyväksyttävien kustannusten perusteella, kustannusten tulee olla todennettavissa ja ne tulee kohdentaa hankkeelle perustellulla, oikeudenmukaisella ja tasapuolisella tavalla.

Jos kustannus jaetaan vähintään kahden tuetun hankkeen tai toimintaryhmän toimintarahalla korvattavaksi kustannukseksi ja yhden tai useamman tuetun hankkeen kustannukseksi, tuetut osuudet yhteensä eivät saa ylittää tosiasiallista menoa.

#### ***Tukikelpoisuuden rajoitukset***

Tukea ei myönnetä seuraaviin kustannuksiin:

- 1) sellaisten hankintojen kustannuksiin, jotka on tehty hakijalta, hänen perheenjäseneltään, hakijan tai hänen perheenjäsentensä määräysvallassa olevalta yritykseltä tai hakijan yrityksen johtavassa asemassa olevalta henkilöltä, jollei hankinnasta ole hankittu riittävästi tarjouksia muilta asianmukaisilta tahoilta;
- 2) korkoihin, provisioihin ja varainsiirtoveroon sekä muihin investoinnin tai muun toimenpiteen rahoituksesta aiheutuviin kustannuksiin;
- 3) leasingkustannuksiin, jos sopimuksen kohteena oleva kone tai laite sopimusehtojen mukaisesti siirtyy hakijan omistukseen;
- 4) osamaksulla hankittavan koneen tai laitteen maksueriin, jos hankitun omaisuuden omistusoikeus ei siirry hankkeen toteutusaikana;
- 5) arvonlisäveroon, joka ei jää hakijan lopulliseksi kustannukseksi ja hakija ei esitä selvitystä siitä, että kustannuksesta ei ole mahdollista saada arvonlisäveron palautusta;
- 6) kustannuksiin, jotka eivät jää hakijan lopulliseksi menoksi palautuksen, hyvityksen tai muun vastaavan syyn johdosta;

- 7) kustannuksiin, jotka aiheutuvat hakijan muusta kuin hankkeen toteuttamiseen liittyvästä säännöllisestä tavanomaisesta toiminnasta tai siihen liittyvästä suhdetoiminnasta;
- 8) palkkoihin ja palkkioihin siltä osin, kuin ne ylittävät vastaavasta tehtävästä yleisesti maksettavan palkan ja palkkion määrän;
- 9) muihin palkkaukseen kuuluviin kustannuksiin kuin lakisääteisistä tai työnantajaa velvoittavasta työehtosopimuksesta johtuviin kustannuksiin;
- 10) matkakustannuksiin siltä osin, kuin ne ylittävät määrän, joka korvattaisiin matkan suorittamisen aikana voimassa olevan valtion matkustussäännön mukaan;
- 11) sellaisen työntekijän palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin, joka ei ole tukea haettaessa ollut hakijan vakinaisen viran haltija tai toistaiseksi voimassa olevassa kokoaikaisessa työsuhteessa oleva työntekijä, jos virka tai toimi täytetään yli vuodeksi eikä kyseinen virka tai toimi ole ollut julkisesti haettavana;
- 12) virkamiehen matkakustannuksiin ja kokouspalkkioihin, jos tehtävä kuuluu virkamiehen vi-  
ranhoitoon.

### ***Julkkiset hankinnat***

Hankkeella tuettavan hankinnan täyttäessä julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 6 §:n 1 momentin 5 ja 15 §:n 1 momentin 1-3 kohdissa säädetyt edellytykset, on hankinnassa meneteltävä, kuten hankintalaissa säädetään.

Selvityksenä hankintalain mukaisen hankintamenettelyn noudattamisesta ovat lähtökohtaisesti seuraavat asiakirjat: Hilma-ilmoitus ja mahdollinen erillinen tarjouspyyntö, tarjousvertailu ja hankintapäätös, voittanut tarjous sekä hankintasopimus. Käytetty hankintamenettely vaikuttaa edellytettäviin asiakirjoihin.

### ***Kustannusten kohtuullisuus***

Siltä osin kuin kustannusten kohtuullisuutta ei ole arvioitu myöntöpäätöstä tehtäessä, tuen saajan tulee ennen hankintojen toteuttamista huolehtia kustannusten kohtuullisuuden arvioinnissa tarvittavien selvitysten hankkimisesta. Yli 2 500 euron suuruisissa hankinnoista tuen saajan tulee toimittaa selvitys tavanomaisesta hintatasosta, riittävä määrä tarjouksia tai muu selvitys, jonka perusteella kustannusten kohtuullisuus on mahdollista arvioida. Tavanomaisella hintatasolla tarkoitetaan tavarantoimittajien yleisesti käyttämiä hintoja.

Myös silloin, kun hankintalakia on noudatettu, tulee varmistua siitä, että kustannukset ovat kohtuullisia.

### ***Kirjanpito***

Tuen saajan on järjestettävä tuettavasta hankkeesta kirjanpito osaksi tuen saajan kirjanpitoa kirjanpitolain (1336/1997) tai, jos tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, mainitun luvun ja hyvän kirjanpitotavan mukaisesti siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, on tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

Kaikki toimenpiteet on todennettava niin, että niiden liittyminen hankkeeseen on selvää.

### ***Kirjanpidon säilytysvelvollisuus***

Tuensaajan on säilytettävä hanketta koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään.

Tuensaajan on säilytettävä kirjanpito, muistiinpanot ja tositteet vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan komissio suorittaa ohjelman viimeisen Euroopan unionin rahoitusosuuden maksun, arvion mukaan vuoden 2027 loppuun.

#### ***Ohjausryhmän tehtävät***

Kehittämishankkeen toteuttamisen seuraamiseksi voidaan asettaa ohjausryhmä, jos tämä on perusteltua hankkeen laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen. Ohjausryhmä ei osallistu tuen saajan, tuettavan hankkeen, sen toteutuksen eikä hankkeen rahoituksen arviointiin tukea myönnettäessä eikä sen jälkeen. Vastuu hankkeen toteuttamisesta on yksinomaan tuen saajalla.

Ohjausryhmän on:

- 1) ensimmäisessä kokouksessaan valittava ohjausryhmälle puheenjohtaja ja sihteeri sekä päätettävä pöytäkirjojen tarkastamisen menettelytavasta;
- 2) pidettävä pöytäkirjaa ohjausryhmässä käsitellyistä asioista ja ohjausryhmän hankkeiden toteutusta koskevista näkökohdista;
- 3) kokoonnuttava vähintään kerran vuodessa seuraamaan hankkeen toteutumista;
- 4) käsiteltävä asiat, jotka koskevat hankkeen toteutumista hyväksytyin hankesuunnitelman mukaisesti;
- 5) toimitettava ohjausryhmän kokouksen pöytäkirja tiedoksi tuen myöntäneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä toimintaryhmälle sellaisen tuen osalta, joka rahoitetaan toimintaryhmän rahoituskiintiöstä;
- 6) annettava lausunto hankkeen toteutuksesta ja loppuraportista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä toimintaryhmälle, jos tuki on myönnetty toimintaryhmän rahoituskiintiöstä.

#### ***Tuetun investoinnin käyttöä koskeva ehto***

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan kehittämistyöhön ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen kuin viisi vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan kehittämistyön luonne ei olennaisesti muutu. Jos luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa ja osa tuesta on vielä maksamatta, voidaan jäljellä oleva tuki samalla siirtää maksettavaksi siirron saajalle.

#### ***Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus***

Tuensaaja on velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuensaajan on viivytyksettä ilmoitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Tuen myöntäjä käsittelee ilmoituksen tukipäätöksen ehtojen muuttamista koskevina hakemuksena. Jos laissa säädetyt

edellytykset eivät enää täyty, ilmoitus voi johtaa tuen maksun keskeyttämiseen tai takaisinperintään.

Tuensaaja on velvollinen avustamaan tarkastuksen suorittajaa antamalla korvauksetta tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuen kohdetta.

Jos tuensaaja on epäiltynä esitutkinnassa tai syytteessä rikoksesta ja tuensaaja luovuttaa tarkastuksen suorittajalle edellä tarkoitettuja tietoja niistä seikoista, joihin epäily tai syyte perustuu, tarkastuksen suorittaja ei saa luovuttaa niitä poliisi- tai syyttäväviranomaiselle ilman tuensaajan suostumusta.

## **Tuen maksaminen**

### ***Maksuhakemus***

Maksua haetaan Maaseutuviraston ylläpitämässä Hyrrä- verkkopalvelussa.

Maksua voidaan myös hakea kirjallisesti Maaseutuviraston vahvistamalla lomakkeella. Kirjallinen maksuhakemus toimitetaan tuen myöntäneelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Maksuhakemukseen on liitettävä tuen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät selvitykset ja tilinpitoasiakirjat Maaseutuviraston maksumääräyksen Nro 53/2015, Dnro 1189/54/2015 Maaseutuviraston määräys kehittämishanketuen, maaseudun yritystuen ja toimintaryhmän toimintarahaa maksun hakemisesta mukaisesti.

### ***Maksamisen hakuaika***

Kehittämishanketuen maksua on haettava vähintään kerran vuodessa. Kehittämishankkeeseen, jonka kesto on enintään 24 kuukautta, maksua voidaan hakea harvemmin.

Hanketuen viimeisen erän maksamista on haettava neljän kuukauden kuluessa hanketuen toteuttamiselle asetetun määräajan päättymisestä.

Tuen viimeisen erän maksamista on haettava loppumaksun jälkeen maksettavan lomarahan, -palkan tai -korvauksen osalta kuukauden kuluessa siitä, kun lomaraha, -palkka tai -korvaus on työsuhteen perusteella viimeistään maksettava.

Tuki voidaan maksaa määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen saaja esittää painavia syitä hakemuksen viivästymiseen, hakemus ei ole viivästynyt olennaisesti, maksamisen hakeminen viivästyneenä ei ole vaikuttanut hankkeen toteutukseen, viivästymisen ei vaikeuta ohjelman toteuttamista eikä maksaminen vaikuta hakijoiden tasapuoliseen kohteluun.

### ***Ennakko***

Tukea voidaan maksaa ennakkona yksityisoikeudelliselle yleishyödylliselle yhteisölle, jos:

- 1) hakijalla ei ole merkittäviä omia tuloja tai hankkeen väliaikaisrahoitukseen käytettävissä olevaa varallisuutta;
- 2) vaara hankkeen toteutumatta jäämisestä on vähäinen; ja

3) ennakon maksaminen ei vaikeuta tuen käytön tarkoituksenmukaista valvontaa.

Tuesta voidaan maksaa enakkona enintään 20 prosenttia myönnetyn tuen määrästä. Ennakko on kuitenkin enintään 100 000 euroa. Ennakon määrässä on otettava huomioon hankkeen kesto ja laajuus sekä hankkeen toteuttamisen ajoitus. Ennakon maksamiseksi voidaan edellyttää vakuuden asettamista. Ennakkoa voidaan maksaa vain kerran.

Ennakkoa vastaavien kustannusten syntyminen otetaan huomioon tuen ensimmäisestä maksuerästä lähtien. Ennakkoa kuitataan 30 prosenttia jokaisen maksuerän määrästä siihen saakka, kunnes ennakko on kokonaisuudessaan kuitattu. Kuitenkin koko jäljellä oleva osuus ennakosta tulee kuitata viimeistään viimeisessä maksuerässä. Tuen saajan ilmoituksella voidaan kuittauksessa käyttää myös edellä mainittua suurempaa prosenttia.

#### ***Menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus***

Tuen maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen hankkeeseen. Tuen saajan on esitettävä näitä edellytyksiä koskevat asiakirjat ja selvitykset.

Tuen saajan suorittamista maksuista on esitettävä laskut ja maksamisen todistavat asiakirjat. Kustannuksista, joista ei ole esittää laskua, maksujen tueksi on esitettävä vastaavalla tavalla todistusvoimaiset asiakirjat. Kustannusten osoittamisessa noudatetaan Maaseutuviraston maksumääräystä Nro 53/2015, Dnro 1189/54/2015 Maaseutuviraston määräys kehittämishanketuen, maaseudun yritystuen ja toimintaryhmän toimintarahnan maksun hakemisesta.

Meno on lopullinen, jos tuen saaja ei ole saanut, eikä voi saada menosta tai sen perusteella alennusta, hyvitystä tai palautusta. Tukea ei makseta ennen kuin meno on kirjattu tuen saajan kirjanpitoon hankkeen menoksi.

Tuen viimeisen erän maksamisen edellytyksenä on, että hanke on toteutettu tukipäätöksen mukaisesti.

#### ***Kustannusten kohtuullisuus***

Siltä osin kuin kustannusten kohtuullisuutta ei ole selvitetty tukihakemuksessa valtioneuvoston asetuksen 1174/2014 28§:n mukaisesti, tuensaajan on liitettävä maksuhakemukseen selvitys kustannusten kohtuullisuudesta.

#### ***Julkiset hankinnat***

Kun hankintaan on sovellettava julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007), tulee maksuhakemukseen liittää selvitys laissa edellytetyn menettelyn noudattamisesta. Selvityksenä hankintamenettelyn noudattamisesta tuensaajan on lähtökohtaisesti liitettävä maksuhakemukseen seuraavat asiakirjat käytetty hankintamenettely huomioiden: Hilma-ilmoitus ja mahdollinen erillinen tarjouspyyntö, tarjousvertailu ja hankintapäätös, voittanut tarjous sekä hankintasopimus.

#### ***Tuen maksuerät***

Tuki maksetaan vuosittain enintään neljässä erässä.

Yleishyödyllisen investoinnin tuki maksetaan enintään kuudessa erässä. Viimeinen erä on vähintään 20 % myönnetystä tuesta.

### ***Maksettava tuki***

Tukea maksetaan enintään tukitasoa ja myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemuksen mukaisista hyväksyttävistä kustannuksista.

Siltä osin kun hankkeen välilliset kustannukset on tukipäätöksessä hyväksytty laskennallisina, lopullisesti hyväksyttävät välilliset kustannukset lasketaan maksupäätöksessä hyväksytyistä palkkakustannuksista.

Hankkeen tulot vähennetään hyväksyttävistä kustannuksista. Huomioon otetaan tulot, jotka maksetaan tuen saajalle hankkeen toteuttamisaikana. Hankkeessa, jonka tukikelpoisten kustannusten määrä on enintään 50 000 euroa, tuloja ei oteta huomioon maksettavan tuen määrää vahvistettaessa.

Jos maksuhakemukseen on sisällytetty tukikelvottomia kustannuksia, vähennetään nämä maksuhakemuksessa esitetyistä kustannuksista maksettavan tuen määrää vahvistettaessa.

Jos maksuhakemuksessa maksettavaksi haetun tuen määrä on yli kymmenen prosenttia suurempi kuin kustannusten tukikelpoisuuden tarkastelun jälkeen vahvistettu tuen määrä, maksettavan tuen määrää vähennetään lisäksi Komission asetuksen (EU) N:o 809/2014 63 artiklan mukaisesti. Vähennystä ei sovelleta, jos tukikelvottomien menojen ilmoittaminen ei ole tuensaajan syytä.

Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tuensaaja on noudattanut tuen ehtoja.

### **Tuettavan toiminnan seuranta ja arviointi**

Maksuhakemukseen on liitettävä kuvaus hankkeen toteutuksesta suhteessa hankkeen tukipäätöksessä hyväksytyyn suunnitelmaan maksuhakemuksen ajalta.

#### ***Seurantatiedot***

Seurantatiedot on tallennettava ensisijaisesti Maaseutuviraston ylläpitämään sähköiseen Hyrrä-asiointipalveluun. Seurantatiedot voidaan antaa myös Maaseutuviraston vahvistamalla lomakkeilla, jotka on tarkoitettu kyseisen tuen ja ohjelman toimenpiteen vaikuttavuuden seurantaan.

Seurantatiedot tallennetaan sähköiseen Hyrrä-asiointipalveluun tammikuun loppuun mennessä raportointijakson osalta. Raportointijakso on yleensä kalenterivuosi. Raportointijakso voi olla myös lyhyempi, riippuen hankkeen aloittamisen tai päättymisen ajankohdasta. Viimeinen seurantatieto hankkeesta annetaan loppuraportin yhteydessä. Seurantatiedot on tallennettava alle vuoden kestävässä hankkeissa toteutusajan päätyttyä, viimeistään viimeisen maksuerän hakemisen yhteydessä.

Jos seurantatiedot annetaan lomakkeella, on ne toimitettava elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukseen tai toimintaryhmän kiintiöstä tuettujen hanketukien osalta toimintaryhmään seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Lisäksi tuen vaikuttavuuden seurantatietoja on annettava 2 vuoden kuluessa tuen viimeisen erän maksamisesta Maaseutuviraston sitä erikseen pyytäessä. Tuensaaja on myös velvollinen tarvittaessa vastaamaan kyselyihin tämän jälkeenkin.

### **Loppuraportti**

Hankkeen toiminnasta laaditaan hankkeen päätyttyä loppuraportti. Loppuraportti on toimitettava viimeistään viimeisen maksuhakemuksen yhteydessä. Loppuraportti tallennetaan maksuhakemuksen yhteydessä Hyrrään tai toimitetaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukseen tai toimintaryhmän kiintiöstä tuettujen hanketukien osalta toimintaryhmään.

Loppuraportissa tarkastellaan hankkeen edistymistä hyväksytyyn hankesuunnitelmaan ja yleishyödyllisissä investoinneissa investointisuunnitelmaan nähden. Raportin pitää sisältää ainakin seuraavat tiedot:

1. Toteuttajan nimi
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus
3. Yhteenveto hankkeesta
4. Raportti
  - 4.1 Hankkeen tavoitteet
    - a. ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on
    - b. hankkeen tavoitteet
  - 4.2 Toteutus
    - a. toimenpiteet
    - b. aikataulu
    - c. resurssit
    - d. toteutuksen organisaatio
    - e. kustannukset ja rahoitus
    - f. raportointi ja seuranta
    - g. toteutusolelutukset ja riskit
  - 4.3 Yhteistyökumppanit
  - 4.4 Tulokset ja vaikutukset
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi
6. Allekirjoittajat ja päiväys

### **Tiedottaminen**

Hankkeen toiminnasta on tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen erityisesti huomioon EU:n osuus rahoittajana. EU:n osuudesta rahoittajana tulee tiedottaa komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 liitteen III mukaisella tavalla.

Tiedotusmateriaalissa tulee käyttää EU-lippua ja maaseuturahaston tunnuslausetta: "Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin". Jos hankkeen rahoitus on saatu Leader-ryhmältä, tulee käyttää myös EU:n Leader-logoa. Saat tunnukset osoitteesta [www.maaseutu.fi](http://www.maaseutu.fi).

Julkaisujen nimilehdellä on oltava näkyvä merkintä unionin rahoitusosuudesta sekä maaseuturahaston tunnus. Julkaisuissa on oltava viittaus sisällöstä vastaavaan tahoon sekä kyseisen hankkeen rahoittajaan.



Sähköisesti toimitettavaan aineistoon (mm. www-sivut) ja audiovisuaaliseen aineistoon sovelletaan vastaavasti em. säännöksiä. Jos hankkeella on verkkosivusto, esitä sivustolla hankkeesta lyhyt kuvaus, josta käy ilmi hankkeen tavoitteet, tulokset ja EU:n rahoitusosuus.

#### ***Tiedotusjuliste ja –kyltti***

Jos julkisen tuen määrä ylittää 10 000 euroa, tuensaajan tulee sijoittaa hankkeen toteuttamisen ajaksi toimea ja sille saatavaa EU-tukea esittelevä A3-kokoinen juliste näkyvälle paikalle, esimerkiksi rakennuksen sisääntuloalueelle. Muokattava julistepohja on ladattavissa maaseutu.fi -verkkosivulla.

Jos julkisen tuen määrä ylittää 50 000 euroa, tuensaajan tulee kiinnittää hankkeen toteuttamisen ajaksi rakennuskohteen tai muun investoinnin yhteyteen tiedotuskyltti. Tiedotuskyltti tulee kiinnittää tuettuun kohteeseen riittävän näkyvälle paikalle: investoinnin yhteyteen, rakennuskohteeseen tai toimitiloihin. Saat kyltin ELY-keskukselta tai Leader-ryhmältä.

Jos kyseessä yleishyödyllinen investointi ja julkisen tuen kokonaismäärä ylittää 500 000 euroa, tulee tuensaajan asettaa näkyvälle paikalle tiedotuskyltti. Kyltin tulee olla paikallaan 5 vuotta viimeisen maksun saamisesta. Saat kyltin ELY-keskukselta tai Leader-ryhmältä.

## **Tarkastukset**

#### ***Tarkastusoikeus***

Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla sekä hallinnointilain 13 §:ssä tarkoitetulla todentamisviranomaisella. Jos tukea on siirretty muulle taholle, on edellä mainituilla viranomaisilla ja todentamisviranomaisella oikeus tarkastaa myös tämän taloutta ja toimintaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi.

Euroopan unionin varoista osaksi tai kokonaan taikka valtiontukena myönnettyä tukea koskeva tarkastusoikeus on myös Euroopan unionin toimielimellä siten kuin asiasta Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

#### ***Tarkastuksen suorittaminen***

Tarkastuksen suorittamista varten viranomaisella ja todentamisviranomaisella on oikeus päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja.

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, joka toimitetaan viipymättä asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Tuensaaja on velvollinen avustamaan tarkastuksen suorittajaa antamalla korvaukset tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuen kohdetta.

Tarkastuksen suorittavalla viranomaisella ja todentamisviranomaisella on oikeus saada poliisilta korvaukset virka-apua tarkastustehtävän suorittamisessa.

#### ***Tuen takaisinperintä***

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen keskeyttämään tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

- 1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet
- 2) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen
- 3) tuen saaja on luovuttanut ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa tuen kohteena olevan toiminnan tai tuetun investoinnin ennen tässä päätöksessä mainitun määräajan päätymistä;
- 4) tuensaaja on kieltäytynyt avustamasta tarkastuksessa
- 5) Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maaseudun kehittämisen tukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta.

#### ***Viivästyskorko***

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään takaisinperintäpäätöksessä asetettuna eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n I momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

#### ***Takaisinperinnän kohtuullistaminen***

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuensaajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maaseudun kehittämisen tukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

## **Päätöksen oikeusperusta**

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17. päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1306/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013, annettu 17. päivänä joulukuuta 2013, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 908/2014, annettu 6. päivänä elokuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten, varainhoidon, tilien tarkastamisen ja hyväksymisen, tarkastuksia koskevien sääntöjen, vakuuksien ja avoimuuden osalta

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 809/2014, annettu 17 päivänä heinäkuuta 2014, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä yhdennehtyn hallinto- ja valvontajärjestelmän, maaseudun kehittämistoimenpiteiden ja täydentävien ehtojen osalta

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 808/2014, annettu 17 päivänä heinäkuuta 2014, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 soveltamissäännöistä

Laki maaseudun kehittämissuunnitelmien hallinnoinnista (27/2014)

Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta (28/2014)

Laki julkisista hankinnoista (348/2007)

kirjanpitolaki (1336/1997)

Korkolaki (633/1982)

Laki valtion talousarviosta (423/1988)

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)

Hallintolaki (434/2003)

Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta (1174/2014)

Maaseutuviraston määräykset

## VALITUSOSOITUS

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kirjallisesti Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

### Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- Jos päätös on luovutettu asianomaiselle, asianomaisen asiamiehelle tai lähetille, tiedoksisaantipäivä ilmenee päätöksessä olevasta leimasta.
- Jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee saantitodistuksesta.
- Jos päätös on lähetetty postitse tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta ilmene.
- Jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto) katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.
- Jos päätös tai kuulutus sen nähtävänä pitämisestä on julkaistu virallisessa lehdessä tai julkisella kuulutuksella ilmoitustaululla, katsotaan tiedoksisaannin tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jolloin kuulutus virallisessa lehdessä on julkaistu tai kuulutus pantu ilmoitustaululle.

### Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- millä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutoksia vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä. Asioitaessa sähköisesti, allekirjoitusvaatimuksesta on säädetty erikseen.

### Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksenalainen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei toimi asianajaja tai yleinen oikeusavustaja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

### Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmän voi toimittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse maksettuna postilähetyksenä, telekopiona tai sähköpostina. Valituskirjelmän lähettäminen tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla. Valituksen on saavuttava viranomaiselle virka-aikana ennen 30 päivän valitusajan päättymistä, jotta valitus voidaan tutkia. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän virka-ajan päättymiseen.

### Käsittelymaksu

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukainen oikeudenkäyntimaksu 250 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

### Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Postiosoite

Raatihuoneenkatu 1  
13100 Hämeenlinna

käyntiosoite

Arvi Kariston katu 5  
13100 Hämeenlinna

puhelin: 029 56 42200

faksi: 029 56 422 69

sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

